

POSTANOWIENIE

Dnia 20 grudnia 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Dariusz Dończyk (przewodniczący)

SSN Krzysztof Pietrzykowski

SSN Hubert Wrzeszcz (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa E.K .

przeciwko "S. Z. A. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością" spółka komandytowa
z siedzibą w K.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności,

na posiedzeniu jawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 20 grudnia 2012 r.,

na skutek zagadnienia prawnego przedstawionego

przez Sąd Okręgowy

postanowieniem z dnia 20 czerwca 2012 r.,

"1) Czy złożenie przez spadkobiercę ustawowego - w toku postępowania o zmianę stwierdzenia nabycia spadku - w terminie otwartym dla tego spadkobiercy oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza wywołuje skutki, o których mowa w art. 1016 k.c. w stosunku do tych spadkobierców ustawowych, którzy w otwartym dla siebie terminie nie tylko nie złożyli żadnego oświadczenia w przedmiocie nabycia spadku, ale dodatkowo w pierwszym postępowaniu o stwierdzeniu nabycia spadku traktowani byli jako osoby przyjmujące spadek wprost na podstawie art. 1015 § 2 k.c., a w przypadku pozytywnej odpowiedzi na to pytanie:

2) czy podstawą powództwa opozycyjnego z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. spadkobiercy dłużnika przeciwko któremu wydany został tytuł egzekucyjny zasądający od niego na rzecz wierzyciela dłużnika określoną kwotę bez zastrzeżenia o prawie powoływania się w postępowaniu egzekucyjnym na ograniczenie odpowiedzialności (art. 319 k.p.c.) może być zdarzenie polegające na tym, że po wydaniu przeciwko niemu klauzuli wykonalności (tytułu wykonawczego) ujawnił się spadkobierca dłużnika, który złożył oświadczenie o przyjęciu spadku po nim z dobrodziejstwem inwentarza - w terminie określonym w art. 1015 k.c., następnie doszło do zmiany dotychczasowego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, w wyniku którego do dziedziczenia doszedł nieujawniony w poprzednim postępowaniu wyżej wymieniony spadkobierca?"

odmawia podjęcia uchwały.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 13 lutego 2012 r. Sąd Rejonowy oddalił powództwo o pozbawienie w całości wykonalności tytułu wykonawczego w postaci zaopatrzonego w klauzulę wykonalności wyroku Sądu Okręgowego z dnia 31 marca 2008 r.

Z uzasadnienia orzeczenia wynika, że Sąd Okręgowy wymienionym wyrokiem zasądził solidarnie od E. K. i M. K., będących spadkobiercami R. K., na rzecz „ASC K.” sp. z o.o. w K. 32 845,99 zł z ustawowymi odsetkami i koszty procesu. Komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym prowadzi postępowanie egzekucyjne w celu spełnienia zasądzzonego świadczenia.

Sąd Rejonowy postanowieniem z dnia 27 kwietnia 2007 r., sygn. akt I Ns 187/06, stwierdził, że spadek po R. K. nabyli na podstawie ustawy żona E. K. i syn M. K. po ½ części każdy z nich. Jednakże postanowienie to zostało zmienione wydanym przez Sąd Rejonowy postanowieniem z dnia 29 października 2009 r., sygn. akt I Ns 463/08, w ten sposób, że spadek po R. K. nabyli na podstawie ustawy E. K., M. K. i P. K. po 1/3 części każdy z nich. Działający w tym postępowaniu w imieniu uczestnika postępowania P. K. kurator złożył oświadczenie o przyjęciu spadku po R. K. z dobrodziejstwem inwentarza. Komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym sporządził w dniu 25 sierpnia 2011 r. spis inwentarza spadku po R. K.

Sąd Rejonowy uznał, że złożenie przez P. K. w terminie przewidzianym w art. 1015 § 1 k.c. oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza wywołało skutki, o których mowa w art. 1016 k.c., także w stosunku do pozostałych spadkobierców, mimo że w sprawie I Ns 463/08 byli oni taktowani jako spadkobiercy, którzy nabyli spadek wprost na skutek niezłożenia oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku. W konsekwencji, powódka ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe tylko do wartości ustalonego w inwentarzu stanu czynnego spadku (art. 1031 § 2 k.c.), wynoszącej 1076,86 zł. Nie ma jednak – zdaniem Sądu – podstaw do uwzględnienia opartego na art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. powództwa opozycyjnego. Zaistniałe po wydaniu przez Sąd Okręgowy wyroku z dnia 31 marca 2008 r. zdarzenie, polegające na ujawnieniu wcześniej nieznanego spadkodawcy R. K. i złożenie przez niego oświadczenia o przyjęciu spadku z

dobrodziejstwem inwentarza, nie stanowi bowiem w rozumieniu art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. zdarzenia, w skutek którego zobowiązanie wygasło lub nie może być egzekwowane.

Rozpoznając apelację powódki, Sąd Okręgowy przedstawił – na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. - przytoczone na wstępie zagadnienie prawne.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przedstawione do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne dotyczy przede wszystkim – w przekonaniu Sądu Okręgowego – poważnych wątpliwości co do zakresu przewidzianego w art. 1016 k.c. uprzywilejowania spadkobierców dochodzących do dziedziczenia w zbiegu z osobami, które przyjęły spadek z dobrodziejstwem inwentarza. Zdaniem Sądu, wynikające z przytoczonego przepisu dobrodziejstwo nie obejmuje spadkobiercy, który przyjął spadek wprost – na skutek niezłożenia w terminie żadnego oświadczenia - przed złożeniem przez innego spadkobiercę oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza.

Artykuł 1016 k.c. stanowi, że jeżeli jeden ze spadkobierców przyjął spadek z dobrodziejstwem inwentarza, uważa się, że także spadkobiercy, którzy nie złożyli w terminie żadnego oświadczenia, przyjęli spadek z dobrodziejstwem inwentarza. Z tego przepisu wynika, że przewidziany w nim skutek przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza następuje, jeżeli zostaną spełnione dwie przesłanki: przyjęcie spadku przez (co najmniej) jednego spadkobiercę z dobrodziejstwem inwentarza i niezłożenie w terminie żadnego oświadczenia przez (co najmniej) jednego spadkobiercę dochodzącego do dziedziczenia po tym samym spadkodawcy. Kumulatywne spełnienie się obu tych przesłanek powoduje skutek, o którym mowa w przytoczonym przepisie.

Pierwsza z wymienionych przesłanek zachodzi nie tylko w wypadku złożenia przez jednego spadkobiercę oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza, ale także wówczas, gdy takie przyjęcie spadku wynika z ustawy (art. 1015 § 2 zdanie drugie k.c.). Wprawdzie można w literaturze spotkać odmienne zapatrywanie, że zasada przewidziana w art. 1016 k.c. nie znajduje zastosowania w wypadku niezłożenia w terminie żadnego oświadczenia przez wszystkich

spadkobierców, jednakże jest ono rezultatem nieuzasadnionego utożsamienia pojęcia „przyjęcia spadku przez jednego spadkobiercę” z sytuacją „złożenia oświadczenia o przyjęciu spadku”. Tymczasem art. 1016 k.c. w omawianej części odwołuje się jedynie do skutku przyjęcia spadku, nie stawiając wymagania, aby nastąpił on w wyniku złożenia oświadczenia o przyjęciu spadku. Jeżeli zatem wśród wszystkich spadkobierców, którzy nie złożyli w terminie żadnego oświadczenia, znajdzie się spadkodawca należący do grona wymienionych w art. 1015 § 2 zdanie drugie k.c., to nabywa on spadek z dobrodziejstwem inwentarza, co z kolei pozwala zastosować – wbrew przytoczonemu pogładowi – art. 1016 k.c. z takim skutkiem, iż „uważa się, że także pozostali spadkobiercy, którzy nie złożyli oświadczenia w terminie, przyjęli spadek z dobrodziejstwem inwentarza”.

Z drugiej przesłanki zastosowania art. 1016 k.c. wynika, że obejmuje ona jedynie te osoby dochodzące do dziedziczenia, które nie złożyły w terminie żadnego oświadczenia. Nie dotyczy ona natomiast spadkobierców, którzy złożyli oświadczenie o przyjęciu albo odrzuceniu spadku. W takim wypadku następują bowiem skutki prawne stosowne do treści tych oświadczeń, a nie unormowania zawartego w art. 1016 k.c.

Możliwość objęcia konkretnego spadkobiercy działaniem art. 1016 k.c. powstaje dopiero wówczas, gdy upływie termin do złożenia przez niego oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku. Ocena skutków zastosowania tego przepisu jest zatem zawsze dokonywana *ex post* (po upływie ustawowego terminu). Do chwili upływu terminu przewidzianego w art. 1015 § 1 k.c. osoba dochodząca do dziedziczenia ma bowiem możliwość złożenia oświadczenia zgodnego ze swoją wolą i ukształtowania swojej sytuacji prawnej w sposób autonomiczny: niezależny od tego, czy inni współspadkobiercy przyjęli spadek wprost, czy z dobrodziejstwem inwentarza.

Z treści art. 1016 k.c. wynika jednoznacznie, że druga z przesłanek zastosowania tego przepisu, mająca istotne znaczenie z punktu widzenia stanowiących przedmiot zagadnienia prawnego wątpliwości prawnych, zachodzi, jeżeli co najmniej jeden spadkobierca nie złożył w terminie żadnego oświadczenia (oświadczenia o przyjęciu albo odrzuceniu spadku). Spełnienie się tak ujętej

przesłanki, w sytuacji, w której co najmniej jeden ze spadkobierców złożył oświadczenie o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem, powoduje - w myśl art. 1016 k.c. - iż uważa się, że także spadkobierca, który nie złożył żadnego oświadczenia, nabył spadek z dobrodziejstwem inwentarza. Przeszkodę do zastosowania art. 1016 k.c. może więc stanowić jedynie złożenie oświadczenia o przyjęciu albo odrzuceniu spadku, ponieważ powoduje ono nastąpienie skutków prawnych stosownych do treści tego oświadczenia. Nie stanowi jej natomiast upływ przewidzianego w art. 1015 § 1 k.c. terminu do złożenia oświadczenia o przyjęciu albo odrzuceniu spadku, mimo że w zasadzie takie bierne zachowanie się spadkobiercy jest – zgodnie z art. 1015 § 2 zdanie pierwsze k.c. – jednoznaczne z prostym przyjęciem spadku. Z art. 1016 k.c. wynika bowiem wprost, że przewidzianym w nim uprzywilejowaniem są objęci ci spadkobiercy, którzy nie złożyli w terminie żadnego oświadczenia. Teś art. 1016 k.c. nie daje też podstaw do uzależniania – wbrew przekonaniu Sądu Okręgowego – przewidzianego w tym przepisie uprzywilejowania spadkobierców od chronologii zdarzeń polegających na przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza i upływie ustawowego terminu do złożenia oświadczenia o przyjęciu albo odrzuceniu spadku. Nie ma ona bowiem z punktu widzenia jednoznacznie określonych przesłanek zastosowania art. 1016 k.c. znaczenia prawnego (gdyby ustawodawca chciał wprowadzić taką przesłankę, to wyraźnie by ją wskazał). Przewidziany w art. 1016 k.c. skutek następuje także wówczas, gdy przesłanka w postaci przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza spełniła się dopiero w toku postępowania o zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku (art. 679 k.p.c.). Wynikające z art. 1016 k.c. uprzywilejowanie spadkobierców następuje, w przeciwieństwie do uprzywilejowania przyjmujących spadek z dobrodziejstwem inwentarza, na podstawie art. 1015 § 2 zdanie drugie k.c., wymagającego przynajmniej w stosunku do osób fizycznych oceny indywidualnych, prawnie relewantnych cech, zupełnie mechanicznie.

Za przyjętą przedstawioną wykładnią art. 1016 k.c. przemawiają także poglądy wyrażane w literaturze i orzecznictwie (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 1970 r., II CR 388/69, OSNC 1970, nr 12, poz. 229 i z dnia 8 lipca 2005 r., II CK 206/05, niepubl.). W piśmiennictwie stwierdza się wprost, że z art. 1016 k.c. wynika reguła nakazująca traktować każdego spadkobiercę, który nie

złożył oświadczenia w sprawie przyjęcia spadku, za przyjmującego spadek z dobrodziejstwem inwentarza, jeżeli choćby jeden ze spadkobierców przyjął spadek z dobrodziejstwem inwentarza. Podkreśla się, że konsekwencją tego rozwiązania jest zmiana zakresu odpowiedzialności za długi spadkowe tego samego spadkodawcy. Jest ona następstwem różnicy czasu, w jakim skuteczne staje się oświadczenie o przyjęcie spadku. Jeżeli spadkodawca nie złoży żadnego oświadczenia, a później inny spadkobierca przyjmie spadek z dobrodziejstwem inwentarza, to w okresie między upływem terminu do złożenia oświadczenia przez spadkobiercę, który żadnego oświadczenia nie złożył a chwilą złożenia oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza przez innego spadkobiercę, spadkobierca który nie składał żadnego oświadczenia odpowiada bez ograniczenia za długi spadkowe. Wprawdzie w literaturze wyrażono wątpliwości co do celowości wprowadzenia do prawa spadkowego art. 1016 k.c., jednakże nie oznacza to zakwestionowania skutków, jakie wywołuje jego obowiązywanie.

Argumentu na rzecz omawianej wykładni art. 1016 k.c. dostarcza także pogląd wyrażony w literaturze w okresie obowiązywania art. 42 dekretu z dnia 8 października 1946 - Prawo spadkowe (Dz. U. Nr 60, poz. 328; dalej: „pr. spadk.”). Zdaniem jednego z autorów, art. 42 pr. spadk., będący odpowiednikiem art. 1016 k.c. (treść obu przepisów nie jest jednak taka sama), dotknięty wadami redakcyjnymi („wystylizowany wadliwie”) mógł stwarzać trudności w ocenie skutków prawnych upływu w różnym czasie dla poszczególnych spadkobierców terminu do złożenia oświadczenia do przyjęcia albo odrzucenia spadku. Jednakże wspomniany autor opowiedział się za wykładnią pozwalającą – w sytuacji, w której najpierw jednemu ze spadkobierców upłynął ustawowy termin do złożenia oświadczenia o przyjęciu albo o odrzuceniu spadku, co powodowało, że był on uważany za przyjmującego spadek wprost (art. 35 pr. spadk.), a potem dopiero inny spadkobierca, któremu termin do złożenia oświadczenia jeszcze nie upłynął, złożył oświadczenie o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza – objąć dobrodziejstwem przewidzianym w art. 42 pr. spadk. także spadkobiercę, który na skutek niezłożenia żadnego oświadczenia, przyjął spadek wprost zanim inny spadkobierca złożył oświadczenie o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem

inwentarza. Podkreślił, że za taką wykładnią przemawia dążenie, aby wszyscy spadkobiercy w możliwie największej ilości wypadków byli traktowani jednakowo. Wobec zmiany stanu prawnego, a w szczególności brzmienia art. 1016 k.c. w stosunku do art. 42 pr. spadk., problem dotyczący art. 42 pr. spadk. zdezaktualizował się, gdyż był ściśle związany z brzmieniem art. 42 i art. 35 pr. spadk. Autor, który dostrzegł omawiany problem, w okresie prac na Kodeksie cywilnym wskazywał, że został on prawidłowo rozwiązany w kolejnych projektach Kodeksu, a po wejściu w życie Kodeksu cywilnego w ogóle go już nie podnosił. Nie można zatem – jak zrobił to Sąd Okręgowy – automatycznie przeniesionym problemem dotyczącym art. 42 pr. spadk., bez analizy prawnej konsekwencji zmiany stanu prawnego, uzasadniać poważnych wątpliwości prawnych dotyczących stosowania art. 1016 k.c.

Rację ma Sąd Okręgowy, że termin przewidziany w art. 1015 § 1 k.c. jest terminem zawitym prawa materialnego. Z chwilą jego upływu wygasa uprawnienie do złożenia oświadczenia o przyjęciu albo odrzuceniu spadku. Spadkobierca traci więc możliwość wyboru sposobu przyjęcia spadku i jego odrzucenia. W konsekwencji nie może ukształtować zakresu odpowiedzialności za długi spadkowe zgodnie z swoją wolą, niezależnie od sposobu przyjęcia spadku przez współspadkobierców. Nie oznacza to jednak – wbrew przekonaniu Sądu Okręgowego – że konsekwencje upływu przewidzianego w art. 1015 § 1 k.c. terminu zawitego stanowią przeszkodę do zastosowania art. 1016 k.c. Wynikający z tego przepisu nakaz traktowania spadkobiercy, który nie złożył w terminie żadnego oświadczenia, za przyjmującego spadek z dobrodziejstwem inwentarza, jeżeli choćby jeden ze spadkobierców przyjął spadek z dobrodziejstwem inwentarza, jest bowiem rezultatem przyjętej w art. 1016 k.c. fikcji ustawowej, a nie złożenia przez spadkodawcę oświadczenia o przyjęciu spadku po wygaśnięciu uprawnienia do dokonania tej czynności prawnej. Nie ma zatem podstaw, aby w zastosowaniu art. 1016 k.c. dopatrywać się naruszenia przewidzianego w art. 1015 § 1 k.c. terminu prekluzyjnego do złożenia przez spadkobiercę oświadczenia o przyjęciu albo o odrzuceniu spadku. Wspomniany termin ma znaczenie wyłącznie dla spadkobiercy, który chce skorzystać z możliwości wyboru sposobu przyjęcia spadku albo odrzucenia spadku. Jego upływ nie wyłącza natomiast zastosowania

przewidzianego w art. 1016 k.c. szczególnego unormowania, modyfikującego skutki przyjęcia spadku.

Reasumując, zarówno jednoznacznie określone przesłanki zastosowania art. 1016 k.c., jaki i wypowiedzi w doktrynie i orzecznictwie nie pozwalają podzielić stanowiska Sądu odwoławczego, że przedstawione przez niego wątpliwości dotyczące zakresu przewidzianego w art. 1016 k.c. uprzywilejowania spadkobierców dochodzących do dziedziczenia w zbiegu z osobami, które przyjęły spadek z dobrodziejstwem inwentarza, budzą w rozumieniu art. 390 § 1 k.p.c. poważne wątpliwości. Z art. 1016 k.c. wynika bowiem jednoznacznie zasada nakazująca traktować każdego spadkobiercę, który nie złożył w terminie oświadczenia o przyjęciu albo o odrzuceniu spadku, za przyjmującego spadek z dobrodziejstwem inwentarza, jeżeli choćby jeden ze spadkobierców przyjął spadek z dobrodziejstwem inwentarza.

Nie ma również podstaw do przyjęcia, że zachodzą w rozumieniu art. 390 § 1 k.p.c. poważne wątpliwości dotyczące kwestii, czy przewidziana w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. podstawa powództwa opozycyjnego obejmuje zdarzenie wskazane w przedstawionym zagadnieniu prawnym. Kwestia ta została bowiem już przesądzona w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 30 września 1985 r., III CZP 49/85 (OSNC 1986, nr 7-8, poz. 109). Sąd Najwyższy zajmował się w niej analogiczną do niniejszej sprawy sytuacją, w której do złożenia oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza, zmieniającego dotychczasowy zakres odpowiedzialności spadkobiercy dłużnika przez ograniczenie go tylko do ustalonego w inwentarzu stanu czynnego spadku (art. 1031 § 2 k.c.), doszło po prawomocnym nadaniu przeciwko spadkobiercy klauzuli wykonalności, a w tytule egzekucyjnym nie zastrzeżono prawa do powołania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności (art. 319 k.p.c.). Podkreślając powstałą w takiej sytuacji z jednej strony niemożność zmiany prawomocnego postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności w sposób przewidziany w art. 792 k.p.c., a z drugiej - konieczność uwzględnienia wynikającej z art. 1031 § 2 k.c. zmienionej sytuacji prawnej spadkobiercy, Sąd Najwyższy wskazał na oparte na art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. powództwo opozycyjne jako środek prawny pozwalający nadać znaczenie prawne okoliczności, że spadkobierca dłużnika

zgodnie z prawem spadkowym ponosi ograniczoną odpowiedzialność, mimo że nie wynika ona ani z postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności, ani z tytułu egzekucyjnego. Stwierdził wprost, że przez pojęcie „zdarzenia”, o których mowa w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., należy rozumieć także przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza już po nadaniu przeciwko spadkobiercy dłużnika klauzuli wykonalności. Przytoczona uchwała spotkała się z aprobatą w doktrynie. Do wyrażonego w niej stanowiska Sąd Najwyższy nawiązywał również w późniejszych orzeczeniach (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2005 r., II CK 206/05). Omawiając stosowane w praktyce sądowej środki prawne pozwalające spadkobiercy dłużnika ograniczyć jego odpowiedzialność za długi spadkowe na skutek przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza po nadaniu przeciwko spadkobiercy dłużnika klauzuli wykonalności, także Trybunał Konstytucyjny wskazał na powództwo opozycyjne oparte na art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. (por. postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 października 2009 r., Ts 54/09, OTK-B 2010, nr 1, poz. 46).

Stanowiska wyrażonego w omówionej wyżej uchwale Sądu Najwyższego nie podważa wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 1996 r., II CKN 7/96 (OSNC 1997, nr 4, poz. 39). Został on bowiem wydany - co uszło uwagi Sądu Okręgowego - na podstawie diametralnie odmiennego stanu faktycznego, a mianowicie w sytuacji, w której oświadczenie o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza zostało złożone przed nadaniem przeciwko spadkobiercy dłużnika klauzuli wykonalności, a w tytule egzekucyjnym zastrzeżono prawo powołania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności (art. 319 k.p.c.). Oddalając kasację, Sąd Najwyższy podzielił stanowisko Sądu odwoławczego, że nie ma podstaw do uwzględnienia powództwa opozycyjnego opartego na art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. ze względu na okoliczności tej sprawy. Zastrzeżenie spadkobiercy dłużnika w tytule egzekucyjnym prawa do powołania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności (art. 319 k.p.c.) nie stanowi bowiem podstawy do wytoczenia powództwa opozycyjnego z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., ponieważ spadkobierca może powołać się w toku postępowania egzekucyjnego na istniejące

ograniczania (art. 837 k.p.c.) prowadzące do umorzenia postępowania (art. 825 pkt 3 k.p.c.).

Z przedstawionych powodów nie zachodziły w sprawie podstawy do skorzystania przez Sąd Okręgowy z uprawnienia do przedstawienia Sądowi Najwyższemu zagadnienia prawnego na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. Instytucja pytań prawnych prowadząca do związania sądów niższej instancji w danej sprawie poglądem Sądu Najwyższego, zawartym w podjętej uchwale, jest wyjątkiem od konstytucyjnej zasady podległości sądów tylko Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i ustawom (art. 178 ust. 1 Konstytucji). Z tego względu powinna być stosowana w sposób ścisły, bez żadnych koncesji na rzecz argumentów o nastawieniu celowościowym i uytylitarnym (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 1999 r., III CZP 62/98, OSNC 1999, nr 10, poz. 166 i postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 17 grudnia 1991 r., III CZP 129/91, "Przełąd Sądowy" 1994, z. 3, s. 76, z dnia 27 sierpnia 1996 r., III CZP 91/96, OSNC 1997, nr 1, poz. 9 oraz z dnia 12 czerwca 2008 r., III CZP 42/08, niepubl.).

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w postanowieniu (art. 61 § 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym, Dz. U. Nr 240, poz. 2052 ze zm.).